

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Leren van innoveren : wat en hoe leren docenten van het innoveren van het eigen onderwijs?

Miedema, W.G.; Stam, M.

Publication date
2008

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Miedema, W. G., & Stam, M. (2008). *Leren van innoveren : wat en hoe leren docenten van het innoveren van het eigen onderwijs?* [Thesis, fully internal, Universiteit van Amsterdam]. Van Gorcum.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

BIJLAGEN

Eerste interview: gespreksleidraad

Start van het interview

1. Hoe zie jij deze vernieuwing? (beschrijving in beleving van deze docent)
2. Wat doe je precies binnen de vernieuwing?
3. Wat is in deze vernieuwing belangrijk voor je? Waar zou je het over willen hebben?
Steeds vragen naar verhalen en/of interpretaties

Checkpunten, die we langslopen als bovenstaande open vragen niet tot afgeronde verhalen leiden.

4. Wat doe je anders dan vroeger?
 - Welke docentrollen, taken, activiteiten?
 - Welke nieuwe gereedschappen, begrippen en inzichten gebruik je daarbij?
 - Wat is er op het punt van overleg en samenwerking met docenten nu anders?
5. Wat doen leerlingen/studenten nu anders dan voorheen?
 - Andere rollen
 - Andere beoordeling
 - Zelfstandiger?
 - Relatie beroepspraktijk
6. Worden de aanwezige mogelijkheden en talenten in de opleiding nu anders benut?
 - Bij jou?
 - Bij andere docenten?
 - Bij studenten?
 - Bij het management?
7. Wie zijn in het vernieuwingsproces belangrijke personen geweest? Waarom? En voor jou?
8. Wat zijn in het vernieuwingsproces belangrijke momenten geweest? Waarom? En voor jou?
9. Wat zijn in het vernieuwingsproces kritische incidenten geweest? Waarom? En voor jou?
10. Hoe ben jij bij de vernieuwing betrokken geraakt?
 - Wanneer hoorde je er voor het eerst van?
 - Wat vond je er van toen je er voor het eerst over hoorde?
 - Zijn je ideeën erover en verwachtingen ervan sinds die tijd veranderd?

BIJLAGEN

Tweede interview: gespreksleidraad

1. Zijn er sinds vorige keer nog belangrijke ontwikkelingen?
2. Op zoek naar spanningen en tegenstellingen binnen de zes componenten van het activiteitssysteem:
Subject, Object, Tools, Community of Practice, Regels, Arbeidsdeling.
Vragen naar verleden, heden en toekomst.
3. Ingaan op vier thema's:
 - a. visie op de vernieuwing
 - Hoe urgent? Waar is het een reactie op/verbetering?
 - Wat voor doelen heb je ermee?
 - Anderen zien het anders. Hoe zie jij dat?
 - Hoe van harte is deze verandering voor je?
 - b. Hoe komt je visie tot uiting in je aanpak?
 - welke middelen?
 - naar studenten
 - naar jezelf
 - c. Waar staat jouw benadering op gespannen voet met andere posities en benaderingen, binnen en buiten school?
 - d. Hoe werken die spanningen en tegenstellingen door in het gesprek over de vernieuwing?
 - Wie beschouw je als lid van het team waarmee je aan deze nieuwe didactische vormgeving werkt?
 - Welke behoeften deel je met deze mensen?
 - Wat breng je wel/niet in: waar wordt niet over gepraat (waardoor)?

Derde interview: gespreksleidraad

- Waarom doe je dit werk als docent? Wat betekent het in en voor je leven?
 - inspiratie
 - drijfveren
 - visie
 - gevoel
- Is de betekenis die je voor anderen hebt veranderd door de manier waarop je je arbeid in de onderwijsvernieuwing verricht?
 - voor leerlingen/studenten
 - voor collega's
 - voor de school
 - voor de samenleving/werkveld

BIJLAGEN

- Heeft het betrokken zijn bij het vernieuwingsproces voor jou zichtbare of voelbare veranderingen teweeg gebracht? Zo ja, hoe?
 - inspiratie
 - drijfveren
 - visie
 - gevoel

- Is er voor je gevoel daarbij bij jou sprake van een voortgaande lijn of van een breuk? Waardoor is dat zo gekomen?
 - Wat schiet je daarbij te binnen?
 - Kan je met een beeld, of een vergelijking, of een metafoor of een begrip aangeven wat door de vernieuwing met je is gebeurd?

- Hoe sta je tegenover de beelden, begrippen en meningen die in de vernieuwing gebruikt en ontwikkeld worden?
 - Wat zijn die beelden/begrippen/meningen die gedeeld worden in het team dat werkt aan/in het project?
 - Wie/wat helpt jou het meest bij het begrijpen wat voor jou niet meteen duidelijk of bevredigend is?
 - Hoe zorg je ervoor dat de nieuwe begrippen en ideeën voor jou logisch worden en ook emotioneel bevredigend worden?
 - In hoeverre is hierbij voor jou sprake van voortschrijdend inzicht?
 - In hoeverre is hierbij voor jou sprake van wederzijds gedeelde nieuwe normen en waarden?

- Welke kwaliteiten heb je door het werken in deze vernieuwende omgeving (verder) kunnen ontwikkelen?

- Ben je er door te werken in deze vernieuwende omgeving ook achter gekomen welke belemmeringen je tegen houden om je kwaliteiten te kunnen laten zien?

Procedure: de docenten krijgen de thema's/vragen enkele dagen voor het gesprek gemaild met het verzoek er spontaan in maximaal een half uur steekwoorden en invallen bij te noteren. Op basis daarvan vindt het gesprek plaats.

Vierde interview: procedure

Thuis zelf invullen/voorbereiden:

- a. Wat versta je zelf onder elke competentie? Geef enkele steekwoorden

- b. Eigen sterkte/zwakte –analyse van de 7 competenties. Je doet dat door jezelf in te schatten als een beginner, een gevorderde of een expert op die competentie en aan te geven op basis waarvan je die inschatting maakt:
Ik ben een beginner, want
Of: ik ben een gevorderde, want
Of: ik ben hierin een expert, want

BIJLAGEN

- c. Geef aan in welke competentie je door het werken aan de vernieuwing/het project de meeste leerwinst hebt behaald. Noem minstens twee competenties. Geef aan welke specifieke bekwaamheden je in de vernieuwing hebt ontwikkeld.
- d. Is er nog iets wat je niet kwijt kan in de competentiematrix?

Hieronder zie je de competentiematrix in schema. Je gebruikt dit schema om de eerste drie vragen te beantwoorden.

Achter elke competentie vul je drie dingen in:

1. wat versta je zelf onder deze competentie? Je geeft enkele steekwoorden om aan te geven wat jij vindt dat hoort bij deze competentie
2. je maakt je eigen sterkte/zwakte analyse: je omcirkelt of je jezelf een beginner, een gevorderde of een expert vindt in deze competentie. Je geeft aan waarom je die keuze hebt gemaakt.
3. tot slot geef je aan waaruit blijkt dat je dat niveau inderdaad hebt.

Neem zoveel ruimte als je nodig hebt.

Competentie	Omschrijving, zelfevaluatie en bewijzen
1. Interpersoonlijke competentie	Wat versta je zelf onder deze competentie? Enkele steekwoorden:
	Ik ben een beginner/gevorderde/expert in deze competentie, want
	Dat blijkt uit:
1. Pedagogische competentie	Wat versta je zelf onder deze competentie? Enkele steekwoorden:
	Ik ben een beginner/gevorderde/expert in deze competentie, want
	Dat blijkt uit:
2. (Vak)didactische competentie	Wat versta je zelf onder deze competentie? Enkele steekwoorden:
	Ik ben een beginner/gevorderde/expert in deze competentie, want
	Dat blijkt uit:

BIJLAGEN

3.Organisatorische competentie	Wat versta je zelf onder deze competentie? Enkele steekwoorden:
	Ik ben een beginner/gevorderde/expert in deze competentie, want
	Dat blijkt uit:
5. Samenwerken in team/organisatie	Wat versta je zelf onder deze competentie? Enkele steekwoorden:
	Ik ben een beginner/gevorderde/expert in deze competentie, want
	Dat blijkt uit:
6.Werken in/met omgeving	Wat versta je zelf onder deze competentie? Enkele steekwoorden:
	Ik ben een beginner/gevorderde/expert in deze competentie, want
	Dat blijkt uit:
7.Werken aan je beroepsidentiteit: reflectie en ontwikkeling	Wat versta je zelf onder deze competentie? Enkele steekwoorden:
	Ik ben een beginner/gevorderde/expert in deze competentie, want
	Dat blijkt uit:

4. In welke competentie heb je de meeste leerwinst gemaakt? Noem 2 competenties.
5. Welke specifieke bekwaamheden heb je in die competenties ontwikkeld?
6. Is er nog iets wat je hebt geleerd dat je in dit schema niet kwijt kon?

Vierde interview; gespreksleidraad

Per competentie eventueel verheldering vragen met betrekking tot

- de omschrijving van de competentie
- de eigen inschatting: wat maakt dat men zich scoort als beginner-gevorderde-expert?

Met betrekking tot de competenties met de meeste leerwinst:

- vertel eens hoe dat leren is gegaan?

BIJLAGEN

- wat maakte dat je je juist op deze competentie hebt ontwikkeld?
- waaruit blijkt die leerwinst (hoe kan je aantonen dat je bekwaamer bent geworden)?
- wat is het effect/het belang/de betekenis van die leerwinst voor de vernieuwing/het project?
- merk je dat de anderen deze leerwinst als belangrijk voor de vernieuwing/het project ervaren? Hoe merk je dat?
- wat is het belang van die leerwinst voor jou persoonlijk?
 - Hoe werkt die leerwinst door in je visie op je docentschap?
 - Hoe werkt die leerwinst door in hoe je je als docent voelt? Ben je je beter/zekerder gaan voelen? Geeft het werk daardoor ook meer voldoening? Geef eens enkele voorbeelden waaruit dat blijkt?

Interviewleidraad buitencirkel

1. Naam en functie
2. Hoe ben je bij de vernieuwing betrokken geraakt? Hoe ging dat? Wat was jouw rol?
3. Wat was volgens jou de noodzaak van het project?
4. Wat is het vernieuwende aan het project? Hoe is dat vernieuwend?
5. In welk opzicht verschilt de route van school A van school B?
6. Wat is jouw rol in de vernieuwing op dit moment?
7. Hoe is de relatie school A met instelling B op dit moment?
Qua voortgang van de vernieuwing? Op welke punten overleg?
8. Kan jij zien dat docenten in het kader van het project aan het leren zijn? Hoe leren ze?
Wat leren ze?
Wat vinden ze lastig in de huidige vernieuwing?
9. Graag reactie op volgende tegenstellingen:
 - theorie - praktijk
 - vrijheid – structuur (of loslaten – ondersteunen)
 - wat kunnen basis- en kaderleerlingen aan? (vmbo)
 - aandacht voor individuele leerlingen (vmbo)
 - zichtbaarheid op het plein (vmbo)
 - omgaan met feedback, afspraken, een lijn trekken
 - scholingsbehoefte en scholingsmogelijkheden
9. Zie je ook verschillen tussen docenten met betrekking tot wat en hoe ze leren?
Waar hebben die verschillen mee te maken? (Voorbeeld trekkers/volgers, wel of niet bevoegd, pedagogisch/didactische oriëntatie, andere dingen?)
10. Kan je ook zien dat leerlingen/studenten leren in de vernieuwing?

BIJLAGEN

Hoe leren ze?

Wat leren ze?

Wat vinden leerlingen/studenten lastig in de huidige vernieuwing?

Wat betreft voorbereiding op competenties nodig voor beroep/verder leren?

11. Zie je ook verschillen tussen leerlingen/studenten in hoe en wat ze leren?
12. Waar denk je dat de vernieuwing naar toe gaat?
13. Wij gaan ervan uit dat docenten leren op het moment dat er iets wringt in de huidige situatie. Men ervaart spanningen, dilemma's. Die wil men oplossen. Men gaat nieuwe dingen verzinnen om huidige spanningen op te lossen. Waar zie je op dit moment spanningen? Binnen het project? In relatie met de buitenwereld?
14. Welke rol zou je in het project willen blijven spelen in de toekomst?